

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sveder, imitai nedelje in prasnike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogerske dežele na vse leto 15 gld., na pol leta 8 gld., na četrt leta 4 gld., na jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brš pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., na četrt leta 8 gld. 80 kr., na jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Zaposnanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Razmere na Primorskem.

(Govoril posl. dr. Matko Laginja v 183. seji drž. zbora dne 15. decembra t. l.)

Visoka zbornica! Meni je jako težko, poseči danes zopet v debato in sicer neposredno za govornikom, o katerem vemo, da je celo mojster, učitelj nemškega jezika. Jaz se nemškega jezika da rečem pravilno prav za prav nikdar učil nisem. Prosim Vas torej potrpežljivosti, če posredovanjem prelagalnice svojega razuma spravim v razgovor nekatere velevažne reči, stoječe v zvezi z današnjim dnevnim redom.

Gospoda moja! Danes nam je rešiti vprašanje, ali naj celokupni državni proračun, bodisi tudi le za malo časa — o tem ne mislim govoriti, če za dva ali tri mesece — dovolimo ali odklonimo. S kakšnimi čutili mi primorski Slovani in sploh vse Primorje to uprašanje uvaža, to bodele mogli presoditi sami, in pokazati pri današnjem glasovanju.

Na dva načina ali po dveh potih moremo meriti in preiskovati delovanje državne vlade tako gledé cele države, kakor gledé posamnih dežel. Uvaževati je namreč, kako rešuje vlada ekonomska ali gospodarska vprašanja z ozirom na nas in z ozirom na vso državo; potem pa je uvažiti duševne rezultate, kulturne potrebe naroda ter vladno delovanje glede njih. Vzporeti državni proračun pomeni toliko, kakor vladi, sedaj veljavnemu vladnemu sistemu pritrčiti ter vse, kar se je storilo, odobriti; z odklonitvijo zahteve pa se vlado nekako opominja če se ji ne izreče nezaupanje in zato je po mojem mnenju potrebno preiskati vse okolnosti, da se onemogočijo napadi tistih, kateri so vajeni iskati v nas samo strast in drugega nič.

Skušal bom, kakor sem že rekel, po nekaterih splošnih opombah ilustrirati v nekoliko delovanje vseh vladnih organov quoad Primorje. Navajal bom sama fakta, v kolikor so meni znana in nekatera proračunanja, sestavljena z največjo vestnostjo.

Prepričali se bodele, da se v svojem govoru ne bodem bavil z državnim pravom, vsaj slišimo vsak dan tožbe, da se o državnem pravu preveč govori; poskusil bodem jedenkrat govoriti o državnem nepravu. (Živahna veselost mej somišljeniki.)

Gospoda moja! Kdor si ogleda razne dikasterijalne zgradbe v Primorji — dovolj je, če omenim zgradbo, kjer je nastanjeno okrajno sodišče, okrajno glavarstvo in občinski urad v Pulji ter zgradbo v Poreču, kjer je okrajni urad, slavni okrajni urad — mora reči: Bog nas čuvaj kolere, kakor smo jo deloma imeli; prvo, kar bi morala v tem slučaju ukreniti vlada na Primorskem, bilo bi to, da zapre obe ti zgradbi. To sta vzgajališči infekcijskih bolezni.

Ako se nadalje pomisli, da nedostaje prometnih sredstev, da ni železnice, katere bi bilo lahko po ceni zgraditi, da ni potrebnih vodnih naprav in da nedostaje še marsičesa drugega, mora vsak, zlasti tujec, soditi, da se Avstrija v tej deželi ne čuti domačo, da jo zmatra za privojevan kraj, glede katerega se bo o prvi priliki izrekla druga zadnja beseda.

Kdor je kdaj potoval po Istri, naj se je vozil le po izključno strateški in izključno neekonomični slavni železniški progi Divača-Pulj, (Veselost.) je izprevidel, da, ako je sploh kakov kraj močno potreben vodnih zgradb, je to Primorje in sosebno Istra. Poglejte pa v državni proračun ministerstva notranjih rečij, poglavje 7 stran 81 in osvedočili se bodele, da ne bi na Istro, Trst, Goriško in Gradiščansko odpadel niti vinar za vodne naprave, da nisem jaz nekaj pristavil. Jaz pa sem sam nekaj pristavil, namreč dve veliki modri ničli (Veselost.) kajti samo te dežele so puščene popolnoma v nemar. Ker se z ozirom na skrajšano obravnavanje ne morem spuščati v razpravo o posamnih točkah in oddelkih, omejiti se mi je na splošne opazke. V tem pogledu moram omeniti, da vselej, kadar se kdo pritoži gledé Primorja ali Dalmacije, se nam reče: To sta popolnoma pasivni deželi in hvalite Boga, da spadate k mogočni državi, sicer bi morali lakote pomreti; kar izda država za Primorje, vse investicije in sploh vse, kar ni neobhodno potrebno za javno upravo, vse so gole žrtve, katere doprinese država za tisti deželi.

Z ozirom na to apodiktčno trditev sem se potrudil, napraviti po samem državnem proračunu kolikor mogoče vesten izleček o dohodkih in troških, da vidim, smo li res tako revni in pasivni, kakor se trdi in smo li res vkupni Avstriji ali, če hočete vkupni monarhiji Avstro-Ogerski le v nadlogo. In prišel sem — mogoče, da sem se zmotil, — a prav rad vzprejem popravek — do rezultata, da daje Primorje ali, da govorim skromneje, da nabere država v Primorji uštevši Trst — in seveda v prvi vrsti v Trstu — vsega vkupe 16¹/₁₀ milijonov goldinarjev, za upravo Primorja in za redne investicije pa potrosi 4,300.000 gld. (Čujte! Čujte!) To je 27 odstotkov vseh v deželi nabranih dohodkov.

Kaj pa naj porečemo mi k takim razmeram, ako je, če se ne motim meseca decembra 1891. l. častiti tovariš gospod dr. Grégr zmatral za veliko škodo njegove dežele, ker je država od nabranih dohodkov potrosila zanjo samo 63 milijonov torej 35 odstotkov? Ne trdim, da je vsaka dežela zase v isto tako slabem razmerju k vkupni državi, kakor Primorska. Ta, kakor rečeno, dobiva od svojih dajatev samo 27 odstotkov, druge dežele pa po 54 odstotkov.

Pridružujem si pravico, govoriti o tej stvari pri drugi priliki obširneje ter predložiti natančna izračunavanja po posamnih oddelkih. Tu mi je bilo le do tega, da zavrnem očitjanje o pasivnosti naše dežele. To nismo, k večjemu ako se zapišejo na naš račun nekatere državne investicije, katerih pa nikakor ni zmatrati kot storjene v izključnem interesu dežele. Sem spadajo troški za istransko železnico in za državno železnico Hrpele-Trst, potem subvencija Lloyd in troški za Tržaški pristan.

Pričakujem od pravičnosti visoke zbornice, da ne bo trdila, da je troške za imenovano železnico, za Tržaški pristan in Lloydovo subvencijo zapisati izključno na naš račun (Klici: Gotovo ne!) To nikakor ne gre. Istrska državna železnica je bila zgrajena izključno iz strateških ozirov in nikakor ne daje deželi tistih ekonomičnih koristij, katere bi jej mogla donasati. Vrh tega upoštevajte še, da se je pri gradbi te železnice popolnoma prezrla že tedaj velika ekonomična prememba na Reki in da ta železnica veliko let ni bila v neposredni zvezi s Trstom.

Država bi mogla s prav majhnimi troški zgraditi ekonomično progo, ozkotirno železnico iz Trsta čez Sv. Sabo, Poreč v Kanfanar in še drugo progo, da se napravi ožja zveza mej Trstom in Puljem oziroma Reko čez Čiška tla in sicer tako v zvezi s Hrpelejsko progo in ono iz Št. Petra na Reko pri Matulji ali pa kje blizu Kastva. Na ta način bi se skrajšala daljava mej Puljem in Trstom z jedne in mej Reko z druge strani za 32 kilometrov. Da se to zgodi, četudi na naše troške, pripoznali bi to hvaležno.

Naj še na kratko nekaj omenim glede dragocene naprave Tržaške luke. Strokovnjaki so mi rekli, da bi se bila prihranila polovica troškov, če bi se bil pristan napravil tam, kjer je to primerno in da bi potem tudi burja in morski viharji ne bili tako nevarni, kakor sedaj. Južno od mesta leži krasni morski zaliv Miljski in keď divjajo v novem pristanu najhujši viharji, se vozijo ljudje za zabavo k sv. Andreju. Tam pa niso hoteli graditi novega pristana. Sodim, da je bila tedaj, ko je šlo za zgradbo novega pristana, zdrava človeška pamet nekeje na potovanji. (Smeh.) V bližini je bila železniška postaja in zato se je tam napravil pristan. (Posl. Stalitz: Trst je zoper to protestiral!) Drago mi je, gospod kolega, ali nas ni nihče vprašal. (Posl. Stalitz: Tudi proti napravi kolodvora na tistem mestu smo protestirali!)

Še nekaj o veliki Lloydovi subvenciji. Nazori o tej reči so kaj različni. Moj nazor pa, do katerega sem prišel po pogovorih z ljudmi, ki stvar bolje razumejo nego jaz, je nastopni. Kmetijstvo v Istri in sploh na Primorskem je popolnoma propadlo. Nihče se ne briga za to; nihče ne pomisli, da životarijo na kmetijskih posestvih, vrednih povprečno 1500 do 2000 gld., redkokedaj 4000 do 6000 gld., familije, broječe osem, deset, dvanajst duš. Od česa žive ti ljudje? Ali morejo na svojem zemljišču pridelovati toliko, kolikor treba za živ-

ljenje? A oni niti ne žive, preklavirno životarijo, da mora srce boleti vsakega, kdor pozna to kmetisko prebivalstvo. Isto take so razmere malih obrtvalcev, malih trgovcev in isto tako je v vseh granah javne uprave in javnega življenja, kjer bi nam bila dobrodošla vsaka najmanjša podpora.

A kaj se dela? Milijoni se mečejo v vodo in to pod naslovom „subvencija Lloyd“. (Jako dobro!) Neugodno je poslušati taka očitjanja in morda vzbudi to ponekod ogorčenost, ali jaz sem poslan semkaj od najsiriomašnejšega dela prebivalstva in mogel bi — kakor se trivijalno pravi — izprazniti žepa.

Glavni moj upor se obrača zoper Lloydovo družbo. Lloyd je institucija, ki se je — po trdnem mojem prepričanju — preživela, ali — da govorim točneje — ki sploh nikdar prav živela ni. Od vlade nad vsako mero podpiran, ni mogel Lloyd niti tega storiti, kar so iz lastne inicijative storile posamne privatne družbe. Ko je bil Lloyd še sam, vozil je nekako po milosti ob isterskem in dalmatinskem bregu. Takrat je minolo več tednov, predno je kdo z otoka prišel v večje mesto na bregu, ali iz pomorskega trga v pomorski trg. Danes je to vse drugače, ker sedaj vozi ob bregovih Tržaškem, isterskem, Reškem in dalmatinskem vsaj 40 parnikov raznih privatnih družb (Čujte! Čujte!) in vse izhajajo prav dobro brez subvencije, (Čujte! mej somišljeniki.) ako pa dobivajo kako subvencijo, je nikakor ni moči primerjati Lloydovi subvenciji.

Tudi v drugih ozirih se je v novejšem času uvedla marsikatera novotarija; zdi se mi, da boleha Lloydova uprava za tisto boleznijo, ki tare vso javno upravo v Dalmaciji in na Primorskem; ne motim se, če trdim, da je znanje nemškega jezika postalo važneje, nego znanje navigacije. (Veselost.)

Ako je to res — in pred kratkem videl sem v Pulji sam takov parnik — potem je to najnevarnejša vseh dosedanjih, pri Lloyd upeljanih naredeb.

Poslani smo sem, da izrečemo skromne svoje želje, opomnje in ugovore.

Moči pa nimamo, premeniti razmere, tudi moralna in materijalna odgovornost ne zadene nas in zato tudi nikakor ne gre, zarezati Lloydovo subvencijo na naš specialni rovaš.

Naj grem do meje, katere je mogoča, in do ločim letno svoto, katere bi primeroma zadostovala za pokritje dolga, ki spada na Primorsko titulo Lloydova subvencija, titulo zgradba isterske železnice in nove Tržaške luke. Ako govorim tu z „jaz“, „mi“, „naše Primorje“, ne mislim s tem ničesar reči o kakem posebnem stališču. V nas imamo pregovor, ki pravi: „Ako smo mi brača, niso nam kese sestre.“ Ako torej država za Primorsko izda na leto 4-3 milijonov goldinarjev, za omenjene investicije pa 4-5 milijonov — po mojem mnenju ni mogoča višja letna kvota za pokritje tega dolga — potem, če torej vse troške za železnico, vse troške za novi Tržaški pristan, vse troške za Lloydovo zapišemo na račun Primorja, potem doprinasamo za vkupne potrebsčine te državne polovice in za vkupne potrebsčine monarhije vsaj toliko, kakor vsaka druga dežela, da torej nismo pasivni ali pa tako obremenjeni, da je skrajni čas, da bi visoka vlada morala tudi na nas že jedenkrat bolj blagohotno se ozreti, na naše kmetijstvo, sploh na kmetisko prebivalstvo, kakor se je ozirala pri gradbi pristana in pri Lloyd, ki naposled služila le veletrgovini in veleindustriji drugih kronovin, ne pa naši.

Prvo vprašanje bilo bi s tem rešeno. V Primorji torej vlada za gospodarske interese dežele ne stori ničesar, niti s tistim denarjem ne, katerega država pod naslovom davka in davščin sama nabere v deželi.

Kaj pa nam daje država v duševnem oziru? (Posl. dr. Brzorád: No, ta bo pa lepa sedaj!) Ali nam koristijo kaj od države v nas uzdržane šole, ali so nam všeč uradniki, katere je vlada k nam poslala, ali nam je državna policija pravična (Veselost.) itd. itd.?

Upam, da bom pri razpravi o posamnih oddelkih mogel govoriti o pravosodju, o trgovini in obrtnosti, o finančni upravi in še o marsičem drugem tako odkrito, kakor danes. — Danes se mislim

omejiti na jedno točko državnega proračuna, in sicer na tisto, katera more prouzročiti mnogo dobrega pa, žal, prouzroča samo zlo, to je točka o politični upravi.

Vse javno življenje se pretaka po kanalu politične uprave skozi namestništvo, okrajne urade prve instance; tem potem obdružuje državna uprava z narodom; to so zbirališča za naredbe, poročila, sploh za vse, kar hoče vlada sporočiti prebivalstvu in narobe, tudi za to, kar hoče prebivalstvo sporočiti vladi. Načelniki politične uprave, kateri so dandanes, žal, ob enem tudi načelniki državnih pravdnistev, so po zakonu in faktično ob enem tudi načelniki in šefi šolskih in finančnih oblastev, torej brez njih sodelovanja in inicijative, torej tudi za obrtnost in trgovino v posameznih deželah ni moči ničesar storiti. Ker pa je tako, primoran sem v interesu svojih volilcev spregovoriti nekoliko o naših političnih razmerah in o naši politični upravi sploh.

Dovolite mi opomnjo. Tako hud nisem, kakor morda izgledam. (Veselosť.) Rad priznavam, da boleha politična uprava na Primorskem za isto boleznijo, kakor v celi državi. Zgodí se časih neverojetne in brezbrojne napake. Vse navesti, da bi se našlo pravilo, kakor želi Njega ekselencija naš ministrski predsednik, je absolutno nemogoče. Mislim torej, da bo zadoščalo, ako navedem nekatere tako frapantne uzglede, da bo moral vsakdor reči: Če se take reči primerjajo, potem se to godi praviloma, ne pa izjemoma. Predno to storim, naj še rečem, da je po mojem prepričanju politična uprava avstrijska sploh nič vreden organizem in da zmatram, navzlic temu, da ne poznam razmer v drugih kronovinah, za potrebno korenito reorganizacijo politične uprave, morda neko konfundiranje, morda združitev nekaterih avtonomnih organizmov v državne organizme, predpostavljajoč, kakor je bilo rečeno v prestolnem nagovoru, da bi se varovala enakopravnost jezikov in narodov.

Sedanja okrajna glavarstva so postala, kakor sem že prej omenil, zgolj zbirališča za poročila občin. Ako občine in avtonomne korporacije kaj storí, tako je storjeno, k večjemu da to politično oblastvo nekoliko premeni; storjeno pa je. Ako ničesar ne storí, tako se vsaj v naši deželi politična oblastva nikdar ne lotijo inicijative, da bi se kaj koristnega in dobrega ustvarilo. In ker so okrajna glavarstva in sploh politična oblastva prve instance postala samo zbirališča za poročila, potem pomeni to toliko, kakor da morajo nositi občine vsa bremena, katera jim nalaga javno življenje, da morajo nositi lastna bremena in bremena prenešenega področja, a teh bremen ne morejo več prenašati. (Prav res!) Želeti bi torej bilo, da se v tem oziru olajšajo avtonomnim korporacijam naložena bremena, če drugače ne, vsaj potem zdrave fusije. Da me kdo vpraša kako, vedel bi mu prav kratko in krepko odgovoriti.

Rekel bi: dober orožniški naddesetnik, kateri bo vodil evidenco v vojaške svrhe — in nadzoroval policijo, je več vreden, kakor vsa okrajna glavarstva na svetu (Dobro! in veselost.) Vse drugo morajo, kakor sem rekel, opravljati avtonomne občine, zato pa bi b'lo imperativno ustvariti okrajne zastope ali odbore povsod tam, kjer jih ni. Okrajni svetniki morali bi seveda voljeni biti od prebivalstva in bi morali imeti stalne poročevalce, a ne morda samo za velike okraje, ampak za vsak sodni okraj; to bi bil živ del državnega organizma, to bi bilo nekaj avtonomnega in državnega. Poročevalce morala bi plačevati država, kar bi bilo samo pravilno, ker bi opravljali tudi to, kar je zdaj naloženo občinam.

Moj ideal bi bil okrajni odbor za vse stroke javnega življenja s stalnimi poročevalci jednega za zdravstvo, za vojaštvo, za policijo, drugega za šolstvo — saj že imamo okrajne šolske svete, zakaj bi torej ne bilo vse to združiti? — tretjega za gozdne reči; kjer pa ni gozdov, kakor pri nas, kjer je samo grmičje, bi bilo nastaviti okrajnega ekonomista, mesto da bi moralo trpeti ljudstvo kakor sedaj, samo ker se poklicani možje še prepirajo za teorije o gozdnem gospodarstvu.

Tudi okrajnega zdravnika bi bilo treba. Ta okrajni zdravnik bi se pa ne smel pečati samo s pisanjem statističnih tabel in poročil, ampak bi moral gledati na higijeno prebivalstva, kajti to bi bila njegova naloga, in ako bi našel, da se v kaki vasi ali v kakem okraju javljajo kužne bolezni, ker ljudstvo nima vode in topi vsled tega ter je nesnažno, moral bi to vladi ali dotičnemu odboru naznaniti, sporočiti in pomagati, da se zoper to stori kar treba in kar je koristno.

Kar se dostaja splošnih napak politične uprave, omejil se bom, kakor sem rekel, na navajanje nekaterih uzgledov, ki so po mojem mnenju takšni, da jih je vzeti za pravilne, izjema pa je: dobra uprava. Pri nas se more ne gledé na narodnostne in druge prepire primeriti, da prime politično oblastvo po orožnikih, ali orožniki po političnem oblastvu celo cigansko kardelo ter je izroči najbližjemu občinskemu uradu v oskrbovanje. (Veselosť.)

Ti dobri kosmopoliti so morda res kam pristojni, a oni ali nečejo imenovati svojo domovinsko občino, ali pa je ne morejo, skratka, preiskave se začnejo, funkcionarji se uglobojo v spise in dopise itd., pri tem pa pozabijo popolnoma, da morata dve občini v njih okraju preživeti cigane več dnij, morda več tednov in če se prav spominjam celo več mesecev. (Veselosť in Čujte!) Končno se je po-

kazalo, da sta občini za Cigane izdali tisoč in nekaj goldinarjev (Čujte!)

In vender niso Cigani sploh tako škodljivi in nevarni, kakor časih drugi, bolje oblečeni ljudje. (Veselosť.)

Da so Cigane izpustili ter vodili preiskavo, ne bili bi narasli ti stroški. In kakšni so ti stroški za oni občini, sprevidite šele, če pomislite, da jima je absolutno nemogoče nabrati za lastne siromake sto goldinarjev na leto. (Prav res!)

Tak slučaj primeril se je Podgradom in v Materiji in tega ni še dolgo. Ker sta občini absolutno siromašni in prebivalstvo jako revno, moral je isterski deželni zaklad za to šalo odšteti nekoliko stotakov.

Pri nas se lahko kaj navadnega pripeti. Slabo umevano nadzorovanje gozdov je krivo, če se tu in tam pripeti, da se pogubi pojem o privatni lastnini gozdov ali grmičja, katero se šteje mej gozde. Potem se ne pravi več: Občina X ali Y je lastnica gozdov; potem se ne pravi več: Zadruga X Y je lastnica gozda, ker ga je v potu svojega obraza odkupila od bivših grajščakov.

Ne, gospoda moja, tu treba adjustiranega logarja. (Veselosť.) Kaj je proti takemu možu Njega ekselencija, gospod poljedelski minister? (Živahna veselost.) Še primere ni tu! Ti ljudje ukazujejo dandanes o narodni naši imovini in kako ukazujejo? Prašajte posamezne občine v gorenji Istri, če ni res, da so bili radi slabo umevane gozdne policije odvzeti posameznim občinam gozdni pečati in mesto teh veljajo sedaj gozdni pečati imaginarnega c. kr. gozdnega nadzorništva. (Čujte! Čujte!)

Vprašajte, če ni res, da je bilo na stotine ljudij iz posameznih davčnih občin baje radi gozdnega kvara obsojenih v zapor ali na čutne globe in če ni res, da so morali plačati odškodnine dosti več, nego je bil vreden dotični les, da se je obdelal in postavil na zelo oddaljen semenj. Ti ljudje pa niti niso storili gozdnega kvara, ker je imela vlada dolžnost regulirati že davno njih gozdne pravice.

Vprašajte iste občine, če ni res, da je, da bi bila mogla vsled slabega poslovanja gozdne policije nastati v teh krajih tudi živinska kužna bolezen. Živina morala je ostati nesnažna v hlevih, ker se je dotičnemu gozdnemu osebu zljubilo prepovedati pobiranje stelje v pripravno ležečih gozdnih delih.

Vprašajte, če ni res, da so pred tremi ali štiri leti bili ljudje Podgradom primorani, posekati maloštevilno sadno drevje, katero je stalo okoli njih hiš, samo da ne zmrznejo (Čujte! Čujte!) dočim imajo na tisoče oral gozdov. Zakaj? Ker so gozdje sekvestrirani, ker naši ljudje ne delajo po tisti šabloni, ki je zanešana k nam iz krajev, kjer stoji lepi gozdi in žive lačni ljudje. Radi tega se sekvestrirajo gozdi, radi tega se dela, kakor se poljubi dotičnim gospodom, ne v korist narodu, niti v korist državni avtoriteti.

Pri nas se pa lahko še nekaj drugega pripeti. Star Istran, ki je kot mornar preživel najlepša svoja leta na moru, pride truden in star domov. Tisočkrat je pozdravljaj tuje kraje z avstrijsko zastavo, s tisto zastavo, ki je bila zanj simbol moči in nadeje, kateri mu more dati država. Domov je prišel bolan za revmatičnimi boleznimi in nesposoben za težka dela. Zato želi otvoriti malo gostilno, da bi delavcem prodajal vino in polento. Tak mož, gospoda moja, ne dobi v svoji občini licence. (Čujte! Čujte!) Potreboval je licence stari Jurkovič v Opatiji, a dobil je ni, ker je Hrvat. Ob istem času pa je dobil licenco priseljen tujec, ki je imel kopo nezakonskih otrok. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki. — Klici: Avstrijske razmere!) Tako se v nas varuje morala. Kakor sem že rekel, takih slučajev mogel bi vam navesti na stotine, ne da bi umešaval narodnostni prepir. Dovolite mi navesti samo še jeden slučaj, potem naj pravniki izrečejo svojo sodbo.

Pri nas se more celo primeriti, da se po odgonu odtirajo legitimne žene, živeče v najboljšem sporazumljenju s svojimi možmi, kateri imajo reden zaslužek. Ako se odgon izvrši, ne ve mož, ali naj toži vlado na podlagi civilnega zakona, da mu vrne ženo ali pa naj opusti svoj zaslužek in gre za ženo. Če meni ne verujete, vprašajte neko Detiček in neke žene v Pulju in v Dinjanu.

Ni še dolgo tega, kar se je to zgodilo. (Klici: Zakaj?) Zakaj? Ker se je sumilo, da ima žena nekega drugega moža rada (Smeh); samo sumilo se je, dokazov ni bilo.

Dovolite mi opomnjo: če so v naši politični upravi sploh mogoče take napake, kaj se mora in kaj se ne mora zgoditi, če navdaja to politično in sploh vso javno upravo neki policijski duh, ki je jedni ali drugi narodnosti v deželi absolutno sovražna. V tem slučaju mi bodele priznali, da mora biti slabo upravljanje še slabše in še nevarnejše, ako je nadahjeno policijskim duhom in ako trpi prebivalstvo že vsled slabe uprave, koliko več mora trpeti prebivalstvo na Primorskem vsled take uprave. In da vlada v naši upravi tak duh, to, gospoda moja, dovolite mi, dokazati vam z nekaterimi besedami. Ta zli duh v politični upravi na Primorskem je sosebno ali izključno naperjen zoper Hrvate in Slovence v tej deželi. (Čujte! Čujte!) ki imajo absolutno večino in od katerih je ta pokrajina dobila svoj narodni karakter. (Čujte! Čujte!)

Da, gospoda moja, kaže se, da se je gledé primorskih Slovanov določil jako krivičen in morda

za vso državo nevaren princip (Čujte! Čujte!) in da se brez pomisleka po tem principu vlada. (Čujte! Čujte!) Ta princip velewa, da je razširiti narodno območje izvestnega naroda in izvestne stranke na troške Hrvatov in Slovencev. (Čujte! Čujte! Tako je!) in drugi princip je, da o italijanski iredenti niti govoriti ni več niti se je bati (Posl. dr. Lueger: Da, to je res!) zato pa hrvatsko iredento v Primorju predstavljati kot jako nevarno. Ako se ta princip tudi ni pismeno naznačil vsem deželnim političnim oblastvom v ravnanje, vender se na Primorskem deluje in upravlja vse tako, kakor da je ta princip že oficijelno uveljavljen.

V tem pogledu navedel bi lahko še dosti več slučajev, kakor gledé drugih upravnih hib. Povedal bom samo to, kar je neobhodno potrebno.

Vlada stoji na stališču, da je hrvatski in slovenski narod — imenujem ja vkupno in zmatram ja za celoto, kajti naša trpljenja, naša srca in upravičene naše aspiracije na Primorskem so jednake, v tem oziru nikari ne gojite iluzij — gledé odgoje v narodnem jeziku kolikor mogoče malo podpirati.

Čujte nekaj kratkih a tehtnih primer iz naj-novejše dobe. Jaz sodim vedno s pravega stališča, da se tudi v šolskih rečeh zgodi to, kar želi državna uprava oziroma šolsko oblastvo, kateremu je načelnik šef političnega oblastva. (Posl. Sokol: Gotovo!)

Pred nekaj leti prestavljen je bil neki učitelj, trd Italijan, sicer pa pošten človek, kazenskim potem na drugo šolo; hrvatske besede ni razumel ni jedne in zato je prišel na hrvatsko šolo. (Čujte! Čujte! na desni.) Čakajte, šele sedaj bodele klicali: Čujte!

Mož je kmalu sprevidel, da na tej šoli ne more delovati; otroci niti več v šolo niso prihajali, krajni šolski svet se je o tem prepričal; morda tudi sam ali okr. šolski svet ali pa učitelj sam je prosil premeščenja na drugo, italijansko šolo, kjer je mogoče delovati. A sedaj se je učitelju z visoke strani namignilo, naj nikari ne misli, da bo premeščen, predno se ne nauči hrvatskega jezika. (Veselosť.)

Dokler torej ne zna hrvatskega jezika, mora mož učiti na hrvatski šoli; čim pa se bo naučil hrvatski, mogel bo eventualno priti na italijansko šolo. (Živahna veselost.) Take reči se gode na Primorskem. (Konec prih.)

Našim volilcem!

V trdnem prepričanju, da bi zastopniki hrvatskega in slovenskega naroda zamogli v državnem zboru najizdatneje zastopati interese svojega naroda, ako bi bili zjedinjeni v jedno samostojno, od nikogar odvisno parlamentarno skupino, trudili smo se zopet in zopet v ta namen, da se ustvari poseben klub vseh hrvatskih in slovenskih zastopnikov.

To se nam ni posrečilo. Sprožili smo tudi vprašanje, kako bi se dala vzdržati ona zveza, koja so sveječasno naznanili hrvatsko slovenski zastopniki — člani kluba konservativcev — ali tako, da jej more biti član tudi tisti zastopnik, ki ni v klubu konservativcev.

Naši tovariši niso privolili v to.

Po tem takem nam ni ostalo drugzega, nego da ustvarimo klub — če tudi maloštevilen —, da potrdimo tudi po vnani obliki jedinstvo naših mislij in naših teženj, da postopamo vsikdar dogovorno, nenavezani niti na voljo vlade, koje sistem in postopanje sta protivna interesom našega naroda, niti na odloke većin, koje zamorejo marsikaterikrat za-dušiti naše želje in zaprečiti vestno vršenje naših poslaniških dolžnostij.

Tako je prišlo, da smo ustanovili „klub neodvisnih hrvatskih in slovenskih zastopnikov“ ter smo to ustanovljenje naznanili predsedništvu poslanske zbornice in vsem klubom.

Naš program je nastopni: kazati vladi žalostno gospodarsko stanje deželâ, koje zastopamo in navajati načine, kako bi se dalo popraviti; naglašati krivice, ki se dogajajo našem narodu, v nasprotstvu celo z obstoječimi zakoni v vseh strokah javne uprave z ozirom na narodni jezik, ter zahtevati, da se vrše dotični zakoni; ne puščati nikdar iz vida državno pravo naroda in kraljevine Hrvatske, ker smo prepričani, da bode še le tedaj popolnoma zagotovljen obstanek našega naroda, ko se oživetvori to državno pravo.

Nadeli smo si tudi ime slovenskih zastopnikov, ne samo zato, ker je nekatere izmejj nas izvolil tudi oni del našega naroda, ki se pripoznava k imenu slovenskemu, ampak tudi zato: da pokažemo, da težimo po onem jedinstvu Hrvatov in Slovencev, koje jedinstvo se naglašâ mej njimi ob tolikih prilikah in toli pogosto; da dokažemo, kako da slovensko ime in vsi sladki spomini, ki so navezani na nje od davnih časov, nahajajo in bodo vsikdar nahajali dostojno mesto in spoštovanje tudi

Dalje v prilogi.

mej onimi, koji so prepričani, da je najbolji način za stalno in trajno obrambo naše narodnosti in za pravi napredek v vseh strokah javnega življenja jedino v tem, da se v okvirju monarhije Habsburgov zjedini vse slovensko-hrvatske dežele na temelju zgodovinskega prava kraljestva hrvatskega, prirodnih zakonov in narodne volje.

Kot imeniten korak do tega bi smatrali že to, da se slovenske dežele združijo v jedno političko-administrativno skupino, Slovenijo, ki je bila do nedavna jasen idejal vsem slovenskim zastopnikom in za koju so se izrekli Slovenci čestokrat in ob različnih priložnostih.

V smislu teh nazorov delovali bomo neprenehoma, neumorno in odločno, in dobro došla nam bode vsaka stranka, ki nas bode podpirala v tem.

Smatramo za svojo dolžnost, objaviti to Vam, našim volilcem; Vi pa izrečete o svojem času svojo sodbo. Mi se uklonemo tej Vaši sodbi, naj bode že taka ali taka.

Domoljubnim pozdravom

Na Dunaju, 15. decembra 1892.

Juraj Biankini v. r., Niko Dapar v. r., Matko dr. Laginja v. r., Virgil Perić v. r., Vjekoslav Spinčić v. r.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 21. decembra.

Gospodska zbornica.

Včeraj vršila se je zadnja seja pred Božičnimi prazniki; mirno in stvarno, kakor je to navada v tej odlični korporaciji. Zbornica vzprejela je celo vrsto raznih predlogov ne da bi se vršila kakva debata, opravila nekatere volitve točno po stavljenih nasvetih in se potem razšla.

Bodoča večina.

Že včeraj smo zabeležili oficijozne glasove, naznanjajoče, da si je grof Taaffe prihranil za božične praznike prav prijetno zabavo: sestaviti novo parlamentarno večino in včerajšnji „Fremdenblatt“, ki je vedno dobro informiran, pojasnjuje to zadevo precej dobro. List pravi, da se je pri debati o dispozičnem fondu pokazalo, da je moči trdno večino sestaviti le na podlagi določnega vladnega programa. Grof Taaffe lotil se je tega dela in čim ga izvrši, poskusil bode pridobiti za ta program vse zmerne elemente v zbornici. Okleniti se bodo mogle tega programa vse stranke, katerim je za javni blagor in ne samo za konfesijonelne in narodne prepire. Da pa bi bila nova večina trajna, zagotoviti bode vsem strankam jednak upliv, da ne bo mogla jedna stranka potegniti za seboj vse druge dele večine. Ekstremne stranke so izključene, ker vlada reflektira samo na zmerne elemente, kateri se bodo mogli ukloniti prvemu pogoju za pristop, to je, ki se bodo mogli odpovedati specijelnim strankarskim željam. Od vsebine in duha vladnega programa je odvisno, ali bodo mogle zmerne stranke pristopiti novi večini polnoštevilno ali šele po odbitju nekaterih elementov in isto tako še ni rešeno vprašanje, kako izjednačiti frakcije bodoče zveze. — Toliko pripoveduje vladni list, a levitarska glasila so tako presenečena, da jim je sapa zastala. Pripravljeni so sicer vsak hip odobravati ustanovitve trdne večine na podlagi jasnega vladnega programa, o tem pa, da bi se od nekaterih skrajnih elementov ločili navidezno zmerni, o tem vsaj publicistična glasila nečejo ničesar vedeti.

Petindvajsetletnica ustave.

Danes je 25 let, kar je bila razglašena s daj veljavna ustava, valed katere se je monarhija razdelila v dva samostalna dela in katera je narodom, živčim v habsburški monarhiji, podala nekaj pravic vsaj v teoriji, kajti v praktičnem življenju je tudi sedaj še skoro ravno tako, kakor za časa absolutizma. Ustava je samo Nemcem v korist, zato tudi po nekod slavé petindvajsetletnico, narodom in političnim strankam pa je tako malo ugodna, da se vedno čuje glas: Bolje pošten absolutizem nego ustava, katera se da tako tolmačiti, kakor se tolmači v nas. Nekaj pravic in svobode podaja ustava narodom res ali vsegamogočni burokratizem napravlja je te pravice in svobode iluzorne in zategadelj v nas nimamo povoda slaviti petindvajsetletnice ustave.

Vnanje države.

Srbska vojska.

Angleška vlada odposlala je nekega odličnega častnika na balkanski poluotok, da se prepriča o faktičnih razmerah turške in grške, bolgarske, rumunske in srbske vojske. O srbski vojski je angleški častnik izrekel jako neugodno sodbo. Organizacija je slaba, oborožena pa je srbska vojska še dosti slabše, kakor rumunska ali bolgarska. Srbija ne more postaviti na bojišče niti 60.000 mož, sposobnih in izveščanih, a še tisti, ki so sposobni in izveščani, bi ničesar ne opravili, ker so slabo organizirani. Deloma so to zakrivila finančne razmere, glavni vzrok pa so politični odnošaji. Ra-

dikalci delujejo konsekvantno na to, da se odpravi regularna vojska popolnoma ter nadomesti z domobransko organizacijo. Tudi častnikov, dobrih in sposobnih, manjka, zato pa srbska vojska ni nikak faktor za slučaj večje vojne.

Prememba bolgarske ustave.

Predvčerajšnjim bavilo se je bolgarsko sobranje z vladnim načrtom o premembi ustave. Število nasprotnikov ni bilo veliko, a bili so sami odlični možje, mej njimi trije bivši ministri. Posebno velik je bil odpor zoper določbo gledé veroizpovedanja kneževga. Ugovarjalo se je, da bo ta določba narod vznemirila, in da bodo kneževi nasprotniki morda celo trdili, da hoče Koburžan prepeljati pravoslavne Bolgare v drug konfesijonalen tabor. Stambulov je predlog strastno zagovarjal, napadajoč protivnike in trdeč, da je veroizpovedanje vladarjev povsem nerelevantna reč, a ko bi bilo misliti, da je pravoslavje pogoj narodnemu obstanku in napredku Bolgarov, morali bi bili že davno voliti knezem ruskega carja. Sobranje vzprejelo je z vsami proti 13 glasom premembo ustave. Stambulov in Koburžan sta torej zopet zmagala.

Švicarski socijalisti.

Tudi v mali a imoviti Švici narašča socijalistično gibanje bolj in bolj ter provzroča zavezni vladi mnogo preglavice. Vlada je doslej zoper socijaliste precej trdo postopala, zato pa so ti začeli velikansko agitacijo proti vojaškim institucijam. Osrednji odbor socijalistične stranke izdal je posebno brošuro, katera se razširja v tisoč in tisoč izvodih po vsi deželi in v kateri se zahteva korenita reforma vojaške organizacije. Švicarska vojska je v pravem smislu besede domobranska vojska. Organizacija ni tako stroga kakor drugod, a socijalisti zahtevajo sedaj, naj volijo vojaki svoje častnike. To bi bila seveda taka uredba, da bi vzela švicarski vojski ves itak ne veliki pomen. Ker se vlada tem demokratičnim premembam upira, grozé socijalisti, da bodo začeli agitacijo za premembo ustave in popolno odpravo vojske.

Dopisi.

Iz Kranja 18. decembra. [Izv. dopis.] († Anton Prevec.) Dne 16. t. m. umrl je tu učitelj glasbe Anton Prevec po daljši bolezni. Pripoznano je, da je bil pokojni virtuos na citrah, prvi ne le med Slovenci, temveč daleč čez meje naše domovine.

Rodil se je l. 1862. v Kranji, dovršil tu spodnjo gimnazijo, ter dokončavši gornjo gimnazijo v Trstu, študiral jedno leto pravo. Gnala ga je ljubezen do godbe, da je popustil študije prava ter se posvetil le godbi. Z 14. leti je počel kot samouk svirati na citrah — ter delal čudovite napredke. Igral je tudi flavto, kitaro, glasovir in gosli, a glede sviranja na citrah bil je pravi virtuos.

To so mu pripoznavali v polni meri Italijani in Nemci ter ga čislali kot umetnika prve vrste. Komponiral je veliko komadov, gotovo več sto, od katerih je precejšnje število tiskanih na Dunaji. Tudi slovenske narodne pesmi poslal je tako med svet.

Bil je zvest svojemu narodu ter sodeloval jako rad za dobrodne namene v slovanski čitalnici v Trstu. Veliko vencev poslalo se je iz Trsta na njegovo rakev.

Znan je tudi po Kranjskem kot umetnik, kot virtuos, ki je žal prezgodaj umrl v najlepši svoji dobi.

Govoril je poleg materinega jezika srbski in ruski, angleški in nemški ter bil izprašan iz italijanske in francoščine.

Pisma iz Trsta in telegrami dokazujejo, kako neizmerno so ga čislali in spoštovali Italijani in Nemci kakor tudi Slovenci kot umetnika, kako so ga ljubili kot moža izglednega značaja.

Primorski časopisi ga omenjajo s sožaljem.

„Matica Slovenska“.

XIII. odbora seja v soboto 17. decembra 1892.

(Konec.)

Od zadnje odbora seje je pristopilo društvu vnovič in na novo 121 letnikov. Za lani je plačalo Matici udnino 1755, za letos dozda 1805 letnih udov.

Pristopili so pa društvu:

1. Bajec Alojzij, učitelj v Lomu. 2. Balič Josip, učitelj v Avčah. 3. Bauer Simon, župnik na Peravi pri Beljaku. 4. Božič Fran, bogoslovec v Ljubljani. 5. Božič Ivan, posestnik v Podragi. 6. Bralno društvo v Škofji Loki. 7. Bralno društvo v Veržej. 8. Cerar Ivan, učitelj v Škocijanu. 9. Čargo Angel, vikar v Ligu. 10. Čeh Vaclav, kaplan v Železni Kaplji. 11. Čitalnica narodna v Kanalu. 12. Črilek Ivan, učitelj pri sv. Jurji na Ščavnici. 13. Dolenc Franc, trgovec v Mariboru. 14. Dolinar Ivan, bogoslovec v Ljubljani. 15. Dostal Josip, bogoslovec v Ljubljani. 16. Ekert Franc, župnik pri M. B. Snežni v Pragi. 17. Fakin Anton, učitelj v Repentabru. 18. Ferline

Franc, učitelj v Šmariji pri Jelšah. 19. Finžgar Franc, bogoslovec v Ljubljani. 20. Francovich Karol, c. kr. okrajni sodni pristav v Kanalu. 21. Furlan Andrej, bogoslovec v Gorici. 22. Gajšek Ivan, župnik pri Sv. Vidu. 23. Gorišek Ivan, bogoslovec v Mariboru. 24. Guzelj Slavoj, c. kr. gozdni asistent v Podgradu. 25. Hrastelj Gregor, kaplan v Slivnici. 26. Hribovšek Karol, kanonik in sem. ravnatelj v Mariboru. 27. Hudovernik Janko, not. kandidat v Kostanjevici. 28. Hüttner Dragotin, kaplan v Zbunicah. 29. Jaklič Karol, bogoslovec v Ljubljani. 30. Jakopič Franc, trgovec in posestnik v Ljubljani. 31. Jakš Franc, posestnik v St. Petru. 32. Jenti Bernard, trg. poslovođa v Mariboru. 33. Jug Tomaž, nadučitelj v Solkanu. 34. Juh Josip, c. kr. rač. praktikant v Ljubljani. 35. Jurčič Josip, župnik pri Sv. Lenartu. 36. Jurkovič Franc, nadučitelj v Šmariji pri Jelšah. 37. Kadivec Antonija, pos. v Ljubljani. 38. Karlin Jurij, bogoslovec v Ljubljani. 39. Kartni Hugon, drd. jur. in posestnik v Šmariji pri Jelšah. 40. Kastelic Matija, bogoslovec v Ljubljani. 41. Katnik Franc, župnik v Podgorjah. 42. Kazafura Anton, učitelj v Ročini. 43. Kette Vojteh, želez. inženier. 44. dr. Kladva Ivan, c. kr. sodni pristav v Kamniku. 45. Klanjšek Franc, bogoslovec v Gorici. 46. dr. Klasinc Ivan, odvetnik v Gradcu. 47. dr. Klimek Emil, zdravnik na Bledu. 48. Ključevšek Ignacij, župnik v Šmihelu. 49. Klobus Valentin, župnik na Slapu. 50. Klopčič Franc, duhovnik v Selcih. 51. Knific Josip, sem. duhovnik v Ljubljani. 52. Kujižnica župnije trnovske v Ljubljani. 53. Kofol Franc, c. kr. davkar v Kanalu. 54. Kolšek Vinko, c. kr. notar v Kranjski Gori. 55. Končan Fortunat, bogoslovec v Mariboru. 56. Koprivec Peter, bogoslovec v Ljubljani. 57. Kovačič Franc, bogoslovec v Mariboru. 58. Kranjc Ivan, veleposestnik v St. Ili. 59. Krančič Josip, bogoslovec v Mariboru. 60. Kratochwill Edvard, c. kr. tab. oficijal v Kotoru. 61. Kumar Karol, bogoslovec v Mariboru. 62. Lasnik Štefan, župnik v St. Vidu (Kor). 63. Leban Karolina, učiteljica v Kanalu. 64. Majcen Josip, knezošk. tajnik v Mariboru. 65. Malovrh Gregor, župnik v St. Vidu. 66. Manzoni Eliza, podučiteljica v Kanalu. 67. Marčič Valentin, bogoslovec v Ljubljani. 68. Matek Blaž, c. kr. gimn. prof. v Mariboru. 69. Matjan Jakob, kaplan v Jesenicah. 70. Medved Anton, bogoslovec v Ljubljani. 71. Milčetič Ivan, kr. gimn. profesor v Varaždinu. 72. Mlakar Anton, bogoslovec v Ljubljani. 73. Mlasko Josip, kaplan v Vozenici. 74. dr. Neuberger Moric, dež. okr. zdravnik Ložu. 75. Oblak Anton, bogoslovec v Ljubljani. 76. Peternei Jakob, župan itd. na Bledu. 77. Pirh Amalija, učiteljica pri Sv. Vidu. 78. Plantarič Josip, bogoslovec v Ljubljani. 79. Piehan Ivan, bogoslovec v Ljubljani. 80. Ploj Oton, c. kr. notar v Radgoni. 81. Podvinski Anton, kaplan v Sevnici. 82. Porenta Jakob, župnik v Stopičah. 83. Premrov Franc, trgovec, gostilničar in posestnik v Martinjaku. 84. Pristov Ivan, bogoslovec v Ljubljani. 85. dr. Rakež Josip, zdravnik v Ljutomeru. 86. Ravbar Ivan, učitelj v Temnici. 87. Rejec Jakob, kaplan v Komnu. 88. Ribar Matej, sem. duhovnik v Ljubljani. 89. Rojnik Štefan, nam. uradnik v Gradcu. 90. Rožnik Tomaž, bogoslovec v Ljubljani. 91. Rudolf Alojzij, kaplan v Trnovem. 92. Rutar Matija, c. kr. okr. sodnik v Podgradu. 93. Seliškar Franc, žel. uradnik na Kozini. 94. Sitter Josip, c. kr. sod. pristav v Mariboru. 95. Slanec Franc, učitelj v Radečah. 96. Strnad Josip, bogoslovec v Gorici. 97. Stroj Alojzij, sem. duhovnik v Ljubljani. 98. Sušnik Franc, sod. sluga v Velikih Laščah. 99. Šalamun o. Hijacint, kapucin v Hartbergu. 100. Škerbec Matej, sem. duhovnik v Gorici. 101. Šlamberger Lovro, bogoslovec v Mariboru. 102. Štabuc Jernej, provizor v Šmariji pri Jelšah. 103. Štrukelj Ivan, bogoslovec v Ljubljani. 104. Švigelj Josip, bogoslovec v Ljubljani. 105. Tič Lovro, bogoslovec v Ljubljani. 106. Tomažič Andrej, učitelj v Levpi. 107. Trpin Ivan Krst., sem. duhovnik v Ljubljani. 108. Učiteljsko društvo celjskega okraja. 109. Urančkar Josip, bogoslovec v Ljubljani. 110. Vamberger Anton, kurat v Messendorfu. 111. Verhuneč Ivan, posestnik v Selcih. 112. Vilarjeva Polonica v Dobu. 113. Vittori Josip, učitelj v Opatjem Selu. 114. Vodopivec Franc, učitelj v Brestovici. 115. Vrščaj Ivan, učitelj pri Sv. Jurji ob j. žel. 116. Vuga Andrej, vikar v Ročini. 117. Weiksl Josip, kaplan pri Sv. Križu (Štaj.) 118. Zupančič Jakob, župnik pri Sv. Ožbaltu (Štaj.) 119. Žmave Jakob, cand. phil. na Dunaji. 120. Žnidaršič Franc, bogoslovec v Ljubljani. 121. Žuraj Ivan, gost. v Šmariji p. J.

Domače stvari.

— (Narodna čitalnica Ljubljanska) ima XXXVI. občni zbor v ponedeljek dné 26. decembra 1892. l. ob 11. uri dopoldne v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev dveh revizorjev za prihodnje leto. 6. Volitev predsednika in 10 odbor. nikov (§ 10. dr. pravil). 7. Posameznosti. K mnogo. brojni udeležbi vabi najprijaznejše odbor.

— (Slovensko gledališče) Opozarjamo še jedenkrat na današnjo drugo predstavo Ivavčeve lirčne opere „Teharski plemiči“.

— (Promocija.) Gosp. Makso Pirc, odvetniški kandidat v Ljubljani, je bil včeraj na Graškem vseučilišču promoviran doktorjem prava. Čestitamo!

— („Jour-fixe“ Sokola Ljubljanskega) bode jutri zvečer ob 8. uri v salonu Hafnerjeve pivarne na sv. Petra cesti. Iz posebne prijaznosti sodeluje pevsko društvo „Ljubljana“. Društveni tamburaši pa bodo svirali več novih skladb, imenujemo le: popotnico „Oj Banovci“, „venec ruskih pesmi“ (Sarfan; Ej uhnem; Kalina itd.) „Kariški slovenskih pesmi“. (Uvod; Po jezeru bliz Triglava; Kje so moje rožice; Jaz pa pojdem na Gorenjsko; Zvedel sem nekaj novega.) Poleg tega bode razgovor o bodoči maskeradi. Nadejati se je toraj prav veselega večera, katerega naj se bratje Sokoli udeležijo prav obilno. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

— (Iz c. kr. deželne šolskega sveta kranjskega.) V zadnji seji rešile so se razne prošnje zaradi plačevanja učnine in trije disciplinarni slučajji. Dovolilo se je, da se ustanovi enorazredna ljudska šola v Koprivniku v Radovljiskem okraju in se uvrsti učiteljsko mesto v tretji plačilni razred. Končno se je posvetovalo o predlogih, kateri se bodo stavili na učno ministerstvo glede oddaje izpraznjenega mesta učitelja veronauka na državnem višjem gimnaziju v Ljubljani.

— (Stari srebrni denar.) Da se občinstvo ne bode motilo, popolniti nam je včerajšnja notico o starem srebrnem denarju v toliko, da se bodo navadni naši srebrnjaki po dva goldinarja z letnicami 1857—1892 vzeli do 30. aprila 1893 iz prometa, da to tedaj ne velja o starih tolarjih po 2 gld. 10 kr., ki se pri cesarskih blagajnicah menjajo le še do novega leta. — Pri tej priliki opozarjamo občinstvo še enkrat, naj stari srebrni denar zamenja do novega leta, ker ga potem pri cesarskih blagajnicah ne bodo več vzprejemali.

— (Solnce) stoji jutri, dne 22. t. m., najnižje pod ravnikom (ekvatorjem) ali drugače rečeno, solnce stoji v svojem takozvanem zimskem mirovanju (zimski solstitium); dan je najkrajši, noč najdaljša. Ob enem se nahaja solnce jutri najbližje zemlji, ali drugače rečeno, zemlja stoji jutri v pri solnčni (periheliji).

— (Samomor.) V Šiški obesil se je predvčerajšnjim 55letni železniški čuvaj F. Kalčič. Uzrok samomoru je neznan.

— (Iz gozdarskih krogov) se nam piše: Pri vsakem c. kr. okrajnem glavarstvu nastavljeni so c. kr. gozdarji. Imeti morajo spodnji gimnazij ali realko, gozdarsko šolo in državni izpit in imajo nalogo vsako leto gozde celega okrajnega glavarstva v gozdno-policijskem smislu pregledati in potem poročati višjim gosposkam in so torej toliko samostojni, da imajo celo svoj uložni zapisnik. Razdeljeni so ti gozdarji v tri plačilne razrede. Prvi razred ima plačo XI. činovnega razreda in doklade kot obhodnino, pisarnino itd. Te gozdarje pa se mnogokrat imenuje in tudi tiska za „gozdne varuhe“ ali „gozdne paznike“, kar je popolnoma napačno, ker se jih tako stavi v jedno vrsto z navadnimi kmetijskimi gozdnimi varuhi ali pazniki, kateri so nastavljeni pri soseskah. Jedino pravi njih naslov je „c. kr. gozdarji“, ne pa „gozdni varuhi“ ali „gozdni pazniki“.

— (Nove premogove jame) se bodo odprle v Kočevju, v Libojah pri Celji in v Krapini na Hrvaškem. Obrtovala jih bode Trboveljska družba. V Velenju pri Celji se dobiva tudi mnogo premoga in zasledili so v najnovejšem času premog tudi v starotrški občini pri Slovenjem Gradcu. V Rajenburgu tudi nekoliko napreduje tamošnji rudnik in se izvažajo premog iz njega v najbližjo okolico.

— (Iz narodnih društev.) Pri občnem zboru bralnega društva v Kostanjevici bili so voljeni: g. Otomar Sever, župan in c. in kr. nadporočnik v p. predsednikom, g. Damijan Pavlič, župnik podpredsednikom, g. Franjo Kobau, c. kr. davčni adjunkt tajnikom, g. Lavoslav Abram, nadučitelj denarničarjem in g. Alojzij Gač mlajši knjižničarjem. Odbornikoma sta voljena: Gosp. Ivan Rabuze, trgovec in g. Anton Štravs, hišni in zemljiški posestnik. — Učiteljsko društvo za Novo-meški okraj javlja, da preloži na 28. dan decembra t. l. nameravajo veselico zbog neugodnega letnega časa na prihodnjo spomlad. — Gasilno društvo pri sv. Križu na Murskem polju priredi v ponedeljek, na dan sv. Štefana 26. dec.

t. l. tombolo z veselico, v gostilni g. Hauptmana v korist fonda za napravo gasilnega orodja. Začetek ob 3. uri popoldne.

— (Občinska volitev.) V Ribnici bil je izvoljen pri dopolnilni volitvi županom posestnik in trgovec g. Jožef Klun, občinskim svetnikom pa g. Andrej Podboj, posestnik in gostilničar.

— (Koze.) V nekaterih vaseh Črnomaljskega okraja pokazale so se koze in je zbolelo dozdaj 18 oseb, umrl pa je 1 otrok. Tudi v Metliki zboleli so jedna ženska in dva otroka za kozami.

— (Ne puščajte otrok samih.) Te dni pustila je vdova Marija Erjavec v Logu v Krškem okraju v sobi sama svoja dva otroka, petletno Marico in poldrugoletno Anko. Starejša deklica vzdignila je mlajšo k sebi k peči, od koder je mala Anika padla na ognjišče blizu peči in se z loncem vrele vode, ki se je prevrnil, poparila tako hudo, da je že drugi dan umrla po hudih bolečinah.

— (Osobne vesti.) Na Mariborskem učiteljski bode učil šolsko zdravoslovje g. dr. F. Terč. — Poštinski oficijali v Mariboru so imenovani asistenti: A. Koessler, A. pl. Lehman, M. Karpf, F. Stolla in F. Heller.

— (Ljudsko šolstvo na Štajerskem.) Ljudskih šol bilo je na Štajerskem minulo leto 790, meščanskih 7. Izmed prvih je bilo 276 enorazrednic, 214 dvorazrednic, 144 trirazrednic, po 4 razrede je imelo 81 šol, po 5 razredov 67 in po 6 razredov 8 ljudskih šol. Opomniti je vredno, da med pet- in štirirazrednicami ni nobene slovenske ljudske šole, štirirazrednice pa so tudi v višjih razredih večinoma nemške ter se v njih ubija nemščina otrokom v glavo, a ne samo kot učni predmet, nego kot poučni jezik se rabi.

— (Nova slovenska šola na Koroškem.) Iz Kazaz se poroča „Miru“, da se tamošnji Poljanci, ki so določili letos zmago za Slovence pri občinskih volitvah v Dobrli vasi, zopet gibajo za slovensko šolo. Upati je, da se bode skoro v občinski seji predložila prošnja, da se šola spremeni v slovensko. Ker tam ni nasprotnikov, bode se prošnja lahko hitro rešila v Celovcu in koroški Slovenci dobé zopet jedno slovensko šolo več. Naj bi tako storili v vseh občinah, kjer imajo Slovenci večino ali si jo bodo še priborili.

— (Železnica čez Ture in Predel.) Dne 18. t. m. imel je centralni odbor planinskih dežel in Primorja za zgradbo Turske in Predelske železnice na Dunaji sejo. Predsedoval je državni poslanec grof Coronini. Sklenilo se je: 1. Navzoči odobre, da akcija centralnega odbora obsega obe progi, namreč Tursko in Predelsko in sicer brez prejedice za prednost jedne proge pred drugo. 2. Posamičnim interesovanim skupinam se priporoča, da v deželnih zborih, trgovinskih zbornicah in po deputacijah na ministre in do cesarja v bližnjem času silijo k inicijativi. 3. Za agitacijo posebno po časopisih ustanovi se agitacijski zaklad.

— (Drag kozarec vode.) V nedeljo ponoči šel je po ulici „Via Commerciale“ v Trstu trgovski agent J. Colauti, ko mu je nenadoma prišlo slabo. Neki nepoznani mladi mož ponudil mu je svojo pomoč in mu prinesel iz bližnje kavarne kozarec vode. Pozneje opazil je pa g. Colauti, da mu je nepoznani samaritan odnesel zlato verižico in medaljon.

— (Tramska železnica iz Opatije v Reko.) Trgovinsko ministerstvo dalo je g. baronu Lazarini-u, c. kr. stavbinskemu svetniku v Gradcu dovoljenje, da sme pričeti tehnična pripravljalna dela za tramsko železnico iz Opatije preko Voloske do ogerske deželne meje proti Reki. To dovoljenje traje za jedno leto.

— (Telefonska zveza Trsta z Dunajem preko Gradca) se je prav dobro obnesla ob priliki, ko je bival nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este v Trstu. Poročevalci nekaterih Dunajskih listov poročali so telefonično na Dunaj in se razni listi izrekajo prav pohvalno o jasnosti, s katero so se čuli na Dunaji besede, govornice v Trstu. Telefonska zveza Trsta z Dunajem je druga največja v Evropi in tretja največja sploh, dolga je 505 kilometrov. Najdalja je proga Chicago-Novi York, za njo proga Pariz-Marseille. Za zdaj poraba te telefonske zveze ni splošno pristopna, kar se bode pa menda zgodilo po novem letu. Opazovalne postaje so v naših krajih: V Sežani, Postojini, Ljubljani, Celju, Mariboru, Gradcu itd. Dosedaj vrši se vsak dan kakih 50 pogovorov med Trstom in Dunajem, to število pa bode izdatno naraslo, ko bode poraba proge pristopna vsem abonementom.

— (Ustanova.) Od cesar Frta Jožefovih ustanov Ljubljanskega mestnega zastopa izpraznjeno je početkom tega leta mesto letnih 50 gld. Pravico do ustanove imajo revni učenci tukajšnje višje realke rojeni v Ljubljani ali na Kranjskem sploh. Prošnje je oddati do 20. junuarja 1893. leta pri vodstvu višje realke v Ljubljani.

Razne vesti.

* (Nobenih voščil za novo leto.) Kakor druga leta dogovorila so se tudi letos tostranska in skupna ministerstva, najvišji dvorni uradi, predsedniki državnega sodišča, upravnega sodišča, skupnega in tostranskega najvišjega računskega dvora, da povodom novega leta uradnikom ni treba pošiljati nobenih novoletnih voščil.

* (Židovstvo.) Na Pruskem obiskuje višje učne zavode izmed 1000 kristijanov 120, izmed 1000 židov pa 829 oseb. Na Avstrijskem je razmerje baje še bolj neugodno. Ako pojde tako nadalje, bodo se učeni stanovi polagoma popolnoma poživili.

* (Sibirsko vseučilišče.) Prvo sibirsko vseučilišče v Tomsku praznovalo je nedavno štiri-letnico svojega obstanka. V letnem poročilu zadnjega leta nahaja se več znanstvenih spisov o Sibiriji. Vseučilišče ima arheološko in etnografsko zbirko, ki obsega kakih 5000 komadov, v kateri se nahajajo poleg stvari, ki jih rabijo v Sibiriji živeči narodi, tudi mnoge najdbe iz starih grobov.

* (Kolera v Hamburgu.) Veliko razburjenost je prouzročila vest, da se je v Hamburgu zopet pojavila kolera. Medicinalni kolegij izdal je razglas do vseh zdravnikov, v katerem se oficijelno potrjuje, da se množé sumni slučajji.

* (Električna železnica iz Pariza v Bruselj.) Severna francoska železnica bode zgradila električno železnico od Pariza v Bruselj. Ta proga se bode odprla že v kratkem, ker se je že pričelo polagati relse. Vozilo se bode iz Pariza v Bruselj tri ure in pol.

* (Mesto bodočnosti.) Francozi so v zadregi, kaj bi podali obiskovalcem svetovne razstave leto 1900 kot „clou“, kakor je bil n. pr. Eiffelov stolp. Projektovani ogromni daljnogled se je menda izjalovil. Zdaj nasvetuje izdajatelj lista „Inventions Nouvelles“ neki novi projekt. Na dosedanjih razstavah kazala so se čestokrat posnemanja starih mest, katerih korist je bila k večjemu negativna, videlo se je iz njih, kako ne sme biti. Leto 1900 pa naj se na razstavnih prostorih pokaže mesto bodočnosti, mesto od 3000 do 5000 prebivalcev, ki bode kazalo sedanje in bodoče potrebe v mestu združenih ljudi. Hiše bode istinite in se bodo prodale po končani razstavi. Normalne hiše kazale bodo najnovejše iznajdbe in udobnosti glede notranje uprave, kurjave, razsvetljave in vodovodnih naprav. Električneta bode imela glavno ulogo, luč in gonilno moč bode oskrbovala ona. Ulice bode imele električne cestne in vzvišene železnice, hodniki bode pokriti s steklom, da ne bode treba hoditi po dežju. Uzornih delavnih hiš, uzorne šole in uzorne bolnice ne bode manjkalo. Stroške te naprave nadejajo se podjetniki pokriti z dohodki mej razstavo in s prodajo hiš po končani razstavi.

* (Zdrava kakor rinoceros.) Minulo poletje hotela je neka jako nervozna, vedno boleha dama iz T. v toplice v Ems. Zahtevala je od svojega hišnega zdravnika, da natanko pouči v pismu Emskega zdravnika o njeni bolezni. Hišni zdravnik je res izročil dami pri odhodu pismo na topliškega zdravnika. Mej potem dama ni mogla premagati svoje radovednosti in je odprla pismo. Čitala je: „Dragi gospod kolega! Pošiljam Vam ženskega čudnega pavijana, ki ima vse napake svojega plemena. Obdelajte prav pošteno to uadležno zoperno stvar. Zdrava je kakor rinoceros in ima velikansk denarni mošnjček“. Drugarica, ki je spremljevala damo, je baje omedlela, ko je videla čudne obraze svoje gospodinje, čitajoče to laskavo pisemce zdravnikovo.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 21. decembra. Predsednik državnih železnih vitez Bilinski imenovan tajnim svetnikom.

Liberce 20. decembra. Nacijonalci silno razburjeni, ker misli vladni komisar razglasiti, da so bivši župan Schücker, podžupan Prade in šest mestnih svetnikov izgubili aktivno in pasivno volilsko pravico. Tako je zahteval član odbora za upravo občinskega imetja, sklicevaje se na določbo občinskega reda, po kateri izgubé volilsko pravo vsi oni, ki so dolžni položiti račun o občinskem imetju, česar Liberski zaševni odbor še za lansko leto ni storil.

Pariz 21. decembra. Sodišče zahteva od parlamenta dovoljenje, preganjati pet v panamsko afero zapletenih poslancev. Bivši policijski prefekt Andrieux, pravni zastopnik Kornelija Herza, preti, da razkrije celo vrsto do sedaj neznanih sleparstev glede panamske afere, da tako doseže revizijo konstitucije.

Avstrijska specialiteta. Na želodec bolehačim ljudem priporočati je porabo pristnega „Moll-ovega Seidlitz-praška“, ki je preskušeno domače zdravilo in upliva na želodec krepilno ter pospešilo na prebavljenje in sicer z rastočim uspehom. Škatljica 1 gld. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zlagatelj, DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrečno MOLL-ov preparat, zaznamovan s varnostno znamko in s podpisom. Manj nego 2 škatljici se ne razpošilja. 5 (42-17)

Božični telegram!

Ker je sezona, že pri kraji, znatno znižane cene v

zimskih zgornjih suknjah, jopicah, vrhnih suknjah, rondah (brezrokavnih plaščih za gospo), ovratnikih, dežnih plaščih, angleških opravah, španskih telovnikih, bluzah za gledališče in prevezah (chärpen)

najprikladnejše božično darilo

priporoča (1854-3)

Anton Schuster

„pri Tončku“

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 7, I. nadstr.

Tuji:

20. decembra.

Pri **Malič**: Neuburger, Mokry z Dunaja. — Pamer iz Trsta. — Westen iz Maribora. — Pfeiffer iz Tržiča.

Pri **Stani**: Dr. Lihotzky, Schreiber, Milek, Brodi, Bruner z Dunaja. — Taussig iz Linca. — Masaratti, Fendel iz Trsta. — Schiffer iz Velikih Lašč. — Stern iz Rudolfsvega.

Pri **južnem kolektorju**: Petek iz Trbovelj. — Golavšek iz Gorice.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
20. dec.	7. jutraj	738.5 mm.	-4.6° C	sl. svz.	d. jas.	
	2. popol.	736.7 mm.	4.6° C	sl. jzh.	d. jas.	0.00 mm.
	9. zvečer	737.2 mm.	3.6° C	sl. jzh.	d. jas.	

Srednja temperatura 1.2°, za 3.2° nad normalom

Dunajaska borza

dné 21. decembra t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	97.85	97.85
Srebrna renta	97.45	97.55
Zlata renta	116.15	116.10
5% marčna renta	100.45	100.45
Akcije narodne banke	978.—	980.—
Kreditne akcije	316.—	314.75
London	120.10	120.15
Srebro	—	—
Napol.	9.57	9.57
C. kr. cekini	5.68	5.68
Nemške marke	59.05	59.05
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	141 gld. 25 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	187
Ogerska zlata renta 4%	—	114
Ogerska papirna renta 5%	—	100
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	128
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	—	118
Kreditne srečke	100 gld.	193
Rudolfsve srečke	10	24
Akcije anglo-avstr. banke	120	149
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	—	242

Dober šivalni stroj

je za nizko ceno na prodajo.

Več se izve pri upravitelstvu „Slovenskega Naroda“. (1361-2)

Božična darila

v raznih predmetih trgovine s knjigami, umet-nijskimi izdelki in muzikalijami, s papir-jem, pisalnim in risalnim orodjem, kakor tudi z glasbilo v največji izbiri in po najnižjih cenah.

« Mične novosti »

v papirnih konfekcijah, blagu iz usnja, poe-zijah, fotografijah, albumih, igrah, knjigah s slikami, spisih za mladino, slovenskih in nemških, lišpu za božična drevesca, v kartah za Božič in Novo leto.

Velika zaloga

koledarjev za leto 1893.

Vsprejemajo se pri meni naročila na Wolf-ov slovar v predelavi prof. M. Pleteršnika, ki bo-izhajal v 20 zvezkih po 50 kr. (1349-3)

Z veselošpovanjem

J. Giontini

trgovina s knjigami in papirjem v Ljubljani.

Popolna razprodaja cele zaloge igrač v Božičnem bazarji v „Tonhalle“.

Zobni zdravnik
SCHWEIGER

stanuje (1348-3)

v hotelu „Pri Malič“

II. nadstropje, št. 25-26.

Ordinuje vsak dan od 9.-12. ure dopolu-

dne in od 2-5. ure popoldne.

Ob nedeljah in praznikih od 1/2.10.-1/2.1. ure.

Marsala Florio.

Znamka S. O. M. — Najboljše laško namizno vino, priporočajo je zdravniki za krepčanje slabotnim, bolnim in prebolelim.

Steklenica 1 gld.

Piccoli-jeva lekarna

„Pri angelju“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo. (59-14)

Praznična darila

trajne vrednosti

iz založbe

Ig. pl. Kleinmayr-ja & Fed. Bamberg-a v Ljubljani.

BALADE IN ROMANCE. Napisal A. Askerc.

Cena broširani knjigi 1 gld. 30 kr., v izvirne platnice elegantno vezani pa 2 gld.

Askerc nam je epik, kar nam je Gregorčič lirik. Čvrsta in kore-nita je njegova beseda, zanimiva, raznolična in prav narodna je pes-niška oblika njegovih balad in romanov. A kar je še več vredno, to je jedro, ki tiči v tej zlati lupini, to je njegovo moško, čisto, nesebično domoljubje, to so nauki, katere je pesnik zajel iz svojega naroda in s katerimi vnema svoj ideal: za dom in svobodo. In kar še povišuje njegovo vrednost kot pravega klasika, to je neupogljiv pogum, s ka-terim ga navdaja zavest resnice in pravice.

POEZIJE S. GREGORČIČEVE. Druga po-množena izdava. Elegantno vezana knjižica se zlatim obrezkom stane 2 gld., nevezana 1 gld. 20 kr. Po pošti 10 kr. več.

Ime Gregorčičevo samo dosti priporoča. Opozarjava samo, da je cena tej izstojitvi elegantni knjigi zelo nizka, in uverjena sva, da bo-ve vsakdo, če ima že tudi prvi natis, radostno posegel po nji, saj pa je tudi drugi natis s mnogimi krasnimi, mičnimi, in sicer segajočimi pes-nicami pomnožen.

STRITARJEVI ZBRANI SPISI. 6 zvezkov mehko vezanih stane 15 gld., v platno vezanih 18 gld. 60 kr., v 1/2 usnje vezanih 20 gld. 70 kr.

Jos. Stritar je naš najodličnejši kritik in jeden najznamenitejših naših pesnikov. Kar nam podaja v zbranih spisih, to je tako dovršeno, da bi ne smela biti nobena slovenska rodbina brez njih.

LEVSTIKOVI ZBRANI SPISI. Urédil Fran-čišek Levce. 5 zvezkov (3 so že izšli). Vseh 5 zvezkov stane mehko vezanih 10 gld. 50 kr., v platno vezani 13 gld. 50 kr., v pol francoski vezbi 14 gld. 50 kr., v telečjem usnji, jako fina vezba, 15 gld. 50 kr.

Izdaja Levstikovih zbranih spisov je vzbudila po slovenskem svetu občo pozornost, katere je tudi do cela vredna. V Levstikovih poezijah so zastopane vse vrste pesništva: od nežne erotične pesnece in vesele otroške igre do vznesene himne in veličastne ode, od zveneč ubra-nega soneta in pobožne cerkvene pesmi do mračne balade in jasne romance, od prekrasne Marijine legende, božične kantate in mične basni do pereče satire in smeh vzbujajoč parodije. Takšne zbirke Slovinci doslej gotovo še niso imeli.

GODEC. Spisal A. Funtek. Poleg narodne prav-ljice o Vrbskem jezeru. Cena mehko vezani knji-žici 1 gld. 20 kr., elegantno vezani z zlatim obrezkom 1 gld. 80 kr.

A. Funtek, ki je v svojem „Zlatorogu“ prinesel nazaj na domača tla pravljico s triglavskega pogorja, izbral si je tudi sam lepo po-etično pripovedko o nastanku Vrbskega jezera za snov svojega prvega daljšega pesniškega proizvoda. Kakor tam, odlikuje ga tudi tu lepi gladki jezik in brezhibna pesniška oblika.

„Godec“ je tudi po svoji elegantni zunanji opravi dobro došlo praznično darilo.

Bukvarna Ig. pl. Kleinmayr-ja & Fed. Bamberg-a v Ljubljani.

Za gospodinje!

MAGGIJEVA zabela
za juhe
pri J. Buzzolini-ju. (1099)

P. n.

Predno si vse omislite, česar Vam treba za božična darila, Vas prosim, da blago-volite obiskati še našo

božično razstavo

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4

2. dvorišče.

Z veselošpovanjem (1362-2)

za kočevsko domačo obrt:

F. Stampfel.

N. S. Od januarja 1893 naprej nahaja se naša prodajalnica na Kon-gresnem trgu v „Tonhalle“ na voglu.

KARL TILL

Ljubljana, Špitalske ulice št. 10.

Risalnice, risalni ogel, risalni čavlički, risalne šine, risala, predloge za ronde pisavo, peresa za ronde pisavo, škriljati klini, škriljne plošče, pisalne mape, pisalni papir, pisanke, šol-ske torbe, sepija tinta, jeklena peresa, pred-loge za pokončno pisavo, peresa za pokončno pisavo, sindetikon, bela kreda za tablo, no-žičevke, mape za pisanke, tinte črne in bar-vaste, tintni gumi, tintni črtniki, črtnilec, tint-niki, kvadratna črtala, risalniki, risarski bloki, risarski papir, predloge za risanje, orodje za risanje. (1024) IV. (15)

ZLATOROG. Planinska pravljica, spisal R. Baum-bach. Z dovoljenjem pisateljevim in založnikovim poslovenil A. Funtek. Cena elegantno vezani knjižici 2 gld., po pošti 10 kr. več.

Anton Funtek, dobro poznat po svojih izvornih pesniških proiz-vodih, podaril je slovenskemu narodu s svojim prevodom Baumbachove poezije „Zlatorog“, ki se je kot pravljica do današnjega dne ohranila pri vseh pastirjih v dolih triglavskega pogorja, prekrasno darilo. Knjižica, kaj bogato in najelegantnejše opremljena, bo-ge tovo zelo ohradila vse rodoljube, ki imajo srce in zmisel za ta pesniški umotvor, čegar dejanje se vrši na našem romantičnem Go-renskem.

NARODNE PESNI KOROŠKIH SLO-VENCEV. Nabral J. Scheinigg. 8°, 462 strani. Cena mehko vezani knjigi 1 gld. 70 kr., ele-gantno vezana stane 2 gld. 45 kr.

Slovinci smo hvalno dolžni prof. Scheinigu, da je zbral pesmi koroških svojih rojakov. Poučna je ta zbirka za jezikoslovce in na-rodoslovce, velik pa je tudi nje literarni pomen, zakaj narodne po-pke imajo za slovestvo stalno klasično vrednost.

OD PLUGA DO KRONE. Spisal J. Bedének. 8°, 17 pól. Mehko vezan stane roman 1 gld. 50 kr., v platno 2 gld.

Obširen zgodovinski roman, zajet iz kranjske povestnice. — Pi-satelj Jakob Bedének opisuje v istem življenju slavnega moža Jurija Voje, ki se je poročil v drugi polovici minulega stoletja pod slam-nato streho na Zagorci v moravski županiji ter se po izredni učenosti in nadarjenosti svoji vzpel na častno mesto o. kr. podpolkovnika pri topništvu, cesar ga je po povišan za barona.

Za mladino:

ODKRITJE AMERIKE. Predelal H. Majar. Trije deli, 436 strani. 8°. Vsi trije zvezki v platno skupe vezani 1 gld. 60 kr., po pošti 10 kr. več; posamični zvezki pa po 60 kr., ozi-roma po pošti 63 kr.

Ta knjiga je lep dar slovenski mladini. Vsak pisatelj naše mla-dine in književnosti naše bode zategadelj hvalečen franciškanskemu patru Hrizogonu Majaru, da je lepo knjigo Campejevo priredil slo-venski mladini.

KNJIŽICE S PODOBAMI v slovenskem je-ziku v četrtini, in sicer: **Pepelka, Snegul-čica, Trnjeva rožica**, po 50 kr.; v osmerki: **Pepelka, Rudeča kapica, Obuti maček**, po 25 kr.; in v mali obliki: **O deželi lenu-hov, Snegulčici, Pritlikovci (Palčku) in Robinsonu** po 15 kr.

**Za božična
in
novoletna darila**
(1899-2)
priporočata

F. Bilna & Kersch
Judovske ulice št. 1
najnovejše kravate

F. Rohatice
iz usnjen in tkanine
najboljše kakovosti.
Jako nizke cene.

Važen aviso

gospodom

oštirjem in hotelierjem!

V novo zalaganje izključno pristnih italijanskih vin Mihaela Simone v Biscaglia (pokrajina Bari) v novi hiši gospoda Buzzolinija v Vedmatu pri Ljubljani dospela so nova vina, in sicer: bela, muškata, sladka in trpka. (1892-8)

Kakovost in cene klubujó vsaki konkurenci!

Gospodu lekarničarju Piccoli-ju

v Ljubljani

Podpisanca potrjujeva s tem, da Vi že **18 let** dobivate **marsalsko vino** iz naših kletij in sicer vedno najboljše. Pooblašča Vas, da smete to pismo priobčiti, da se potrdi resnica, in znamenjujeva se z velespoštovanjem

J. & V. Florio.

V Palermu (v Italiji), decembra meseca 1891.

(60-5)

Za slehernega, ki ima občutljivo polt!

Ojstra, ne strogo nevtralna mila jako so kvarna osebam z nežno ali z občutljivo poltjo; laidirajo in gonobijo isto v najkrajšem času popolnoma. V takih slučajih se od zdravniške strani nasvetuje poraba **Doering-ovega mila s sovo**, ker to milo ne sodrzuje nikake kiselne, pač pa mnogo toščice in ker je **nepopačeno čisto**.

Vrednost

Doering-ovega mila s sovo

ne tiči le v tem, da je fino parfumovano, da jako dobro očišča, da se ga jako malo potroši, nego poglavitno v tem, da ne odvzame toščice polti, jo ne zdela, jo ne dela hrapavo in razpokano, ne peče in ne razteguje in da upliva na lepoto človeške polti. (1111)

Za nežno ali občutno polt najboljše milo.

Dobiva se povsod po 30 kr.

Generalno zastopstvo: A. MOTSCH & Co., Dunaj, I., Lugeck Nr. 3.

Delikatesna trgovina

Ivana Buzzolinija v Ljubljani

priporočata

(1860-2)

za praznike in za predpust

izbornega, zdravega, s srebrno državno svetinjo odlikovanega

jabolčnega šampanjca

sadjarije Carolinenhof pri Ptui.

Cena veliki steklenici 1 goldinar.

božična

☛ Za gospode: ☛

Kožuhovi sacco, menčikovi, zimске suknje, obleke, ponočne suknje, zavrtniki itd.

☛ Za dečke in otroke: ☛

Obleke, kostumi, menčikovi.

☛ Za gospé in gospice: ☛

Plišni jaqueti, zgornje suknje, gledališni plašči, mufi, boa, čepice itd.

☛ Za deklice: ☛

Drsalne jopice in plašči.

Vse to

(1821-6)

v vsaki velikosti in po najnižjih cenah!

Pri
GRIČARJI & MEJAČI

(preje M. Neumann)

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11.

Obvestilo!
Ker je sezóna pri krajih
prodajajo se po znatno
nižjih cenah

vsi konfekcijski pred-
meti za gospode,
dečke, otroke, v pred-
in dekleta, kakor tudi
mufi, boa, čepice itd.

GRIČAR & MEJAC
preje M. Neumann
Slonove ulice št. 11.
(1885-1)

Josipina Šumi

sladčičarska obrt

v Ljubljani, na Kongresnem trgu (v Zvezdi) št. 13

priporočata

za božične praznike

svojo največjo in najcenejšo zalogo

sladčičarskih izdelkov

lastnega izdelka, navadne do najfinejše vrste. — Ker je blago izdelano doma, zamore prav uspešno tekmovali z vsakim drugim enakim blagom. — torej je vsaka konkurenca od drugega izključena.

Slavno občinstvo izvoli naj na znanje vzeti, da se dobiva odslej do Božiča vedno sveže (1893-9)

fino pecivo (namizno-posladno pecivo).

Naročila izvršujejo se najtočneje.

Ceniki se pošiljajo na zahtevanje vsakomur.

F. S. ROJNIK,

LJUBLJANA,

vogel Gospodskih ulic in Križevniškega trga,

priporočata o priliki

božičnih praznikov

po najnižjih cenah svojo veliko zalogo **svežih (frišnih) rozin, cibeb, grozdica (Weinbeerl) rokičev, mandeljev, fig**, kakor vseh drugih za ta čas potrebnih **specerijskih rečij**; potem najfinejše vrste **kav** in **riža**; **salon petrolej** po **18 kr. klg.**; isto tako naznanjam čast. p. n. občinstvu, da imam **pristnega medu**, in veliko zalogo **najfineje moke**, a da je **cena zelo nizka**.

V Ant. Zagorjanovi trgovini

v Ljubljani, na Kongresnem trgu šte. 7

prodaja se zelo primerna

božična darila:

Pisarniški in pisemski papir, krasne kasete

elegantno vezane

(1813-5)

molitvenike

raznovrstne pisalne in risalne in vse šolske potrebščine. — Kinč za božična drevesca. — Lepe albume, poezijske knjižice itd.

V zalogi so slovenski koledarji: Stenski à 25 kr., Skladni à 60 kr., Dijaški à 60 kr.

Blago je solidno in ceno.